

Στους ἔξι αὐτοὺς στίχους, μὲ τοὺς ὁποίους τελειώνει ἕνα σονέττο του, ἀφιερωμένο στὸν Κωστή Παλαμά, «πὸ» ποιητὴ ποὺ ἐχρύθηκε σὰν ἕνα μεγάλο ποτάμι ἀπὸ τὴν καρδιά τῆς Ἑλληνικῆς Ἰδέας», ὅπως συνείδησε νὰ μᾶς λέει, ὑπάρχει ὅλη ἡ πένθιμη περηφάνεια τῆς καλλιτεχνικῆς του ἰδιοσυγγρασίας, ὅλη ἡ «ἐνδοθεν μορφὴ» τοῦ ἀριστοκρατικοῦ αὐτοῦ ταλέντου, ποὺ ἐπέρασε ἀγνωστο καὶ ἀπαρατήρητο γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κριτικὸς, ποὺ θὰ θελήσει νὰ κατατάξει τὸν Ἄβλιχο, ἀνοίγοντας ἀπάνω στὸ γραφεῖο του τὰ λήγα τραγούδια ποὺ ἔγραψε σ' ὅλη τὴ ζωὴ του, νὰ τὸν τοποθετήσει, νὰ τὸν περιγράψει ὡς ποιητικὸν εἶδος, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θὰ βρεθεῖ σὲ δυσκολία. Τίποτε, ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα ποὺ ἄφησε — χειρόγραφα ἢ δημοσιευμένα — τὰ ληρικά του ποιήματα ποὺ τὸν ἀντιπροσωπεύουν ὡστόσο περισσότερο κατὰ τὴ γνώμη τῆς δικῆς μᾶς, τὰ ἑλαφρὰ λαϊκὰ τραγουδάκια του, οἱ εὐθύνες αἰμῶν του, οἱ κοινωνικῆς γελοιογραφίαις του, οἱ ἀνήλικες κάποτε σάτυρες του, αὐτοὶ οἱ δηλητηριώδεις κάκτοι, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε αὐᾶξει τὴν τρομερὴ φυλακὴ, ὅπου ἔβλεπε τοὺς ποσοπικόνους ἐνθροῖς του, τοὺς καροὺς ποιητῆς καὶ τοὺς τιτωμένους πολλῆς, κάθε ψεῦμα ἢ πούληση, ἢ κωδωνοκωχία, ἢ μικροδύναμις ποὺ ἀπαντοῦσε στὸ δόγμα, δὲν τὸν ἐκασοῦσε ἀλόχλησον. Θὰ ἀπάνω-αιε μάλιστα νὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι ὁ Ἄβλιχος δὲν εἶναι ποιητὴς μεγάλου ταλέντου γοῶσι μὲ τοῦτο νὰ ἐκτιμῶμεναι καθόλου τὴ σπουδία του...

Λέει γιὰ τὸ Σύλλεο, πὼς ἂν ἐπρόκειτο νὰ κριθεῖ μονάχα ἀπὸ τὰ βιβλία ποὺ ἄφησε, ἡ φήμη του, θὰ ἐμίκρυνε ἀναγκαστικά. Ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο, ἡ ἀλάνθανουσα δύναμις τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοσυγγρασίας, ἡ ὁποία γεμίζει μὲ τὴ θεομύθεια τῆς δικῆς της ὅ,τι κενὸ ἢ ἄσωστο ἔμεινε ἀπὸ τὸ ταλέντο. Ὑπάρχει ἡ ζωὴ. Καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἄβλιχου εἶναι καὶ αὐτὴ μέρος τοῦ ἔργου του, ἕνα ἄγραφο βιβλίον ποὺ ἐνδιαφέρει ἐπίσης τὴν κριτικὴν.

Θυμόμαστε ἀκόμη αὐτὸ τὸ χαμηλὸ νεροτάκι μὲ τὴ Σημιτικὴν τὸν μοσὴ καὶ τὸ σχεδὸν ὀδυνηρὸ βλέμμα του, μέσα στὸ ὁποῖον κατέβαινε σιγά - σιγά καὶ πικρὰ τὸ κοιῦδι μᾶς παλιᾶς Κεφαλοντικῆς φάσας ποὺ ἐπιβόητο νὰ σθῆσει μαζὺ του. Μιὰ ἀσοφία τὸν εἶπε ἀναγκάσει νὰ ἐγκαταλείψει τὸ Ἀηξούρι, αὐτὴ τὴν ἔλλαμπου Πάπιο τοῦ Κεφαλοντικῆς πνεύματος, ὡς τὰ ἡλιοσκόπια καὶ σιωπηλὰ σπία. ἀνάμεσα ὅτ' οὐ δροσίσματα τῶν ὁποίων, ὅταν περὶ ὁ ἕνος διαβάτης, εἶναι σὰν νὰ μοῦσκει τὸ ἄσωμα παλιῶν καὶ ἀγαπημένων οἰκονομικῶν σεντουριῶν. Ἐβλεπὲ εὐθεῖα στὸ Ἄλοστούλι. Ἀπὸ τὴ συνικὴ αὐτὴ τὸ Ἄλοστούλι ἦσαν σὰ νὰ πτόντιαι μὲ νῆα τοποθεσία κοινὰ στὴ γαλιτωμένη του πορφυρία καὶ τὸν περίπαιτο τοῦ Μέτελα. Ὁ Μικελάντζελο ἔπεισε νὰ τὸν ὀνομάσῃ ὅπως τὸν ἔπεισε καὶ τὸν ἔλεγε ὅλα ὁ νόμισος μένοι τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ἔφερε μαζὶ του ἕνα ἀφθονο ἐνδιαφέρον. Ἐφερε τοὺς θησαυροὺς ἐνδὲ πνευματικῶν κήπου, μέσα στὸν ὁποῖον, ὀργάνοντας καὶ ποτίζοντας ἐπὶ τῶρα χρόνι τὸν ἑαυτὸ του, εἶχε κατορθώσει νὰ

δημιουργήσει μιὰ προσωπικότητα μοναδικὴ στὸ εἶδος τῆς. Ὅπαδὸς τῆς Σχολῆς ἐκείνης ποὺ ὑποστήριξε ὅτι μὲ τὰ βιβλία καὶ τὴ συνδιάλεξη μπορεῖ κανεὶς νὰ παρηγορηθεῖ γιὰ ὅλα, ἀκόμα καὶ γιὰ τὴ ζωὴ, περνοῦσε τὸ περισσότερο μέρος τοῦ καιροῦ του κοινοβουλίου μὲ καλοὺς φίλους. Ἡ συζήτησή του ἦταν καὶ αὐτὴ ἕνα εἶδος τοῦ λόγου, μὲ χαρακτηριστὰ καθαρῶς καλλιτεχνικῶ, ἢ καλύτερη ἴσως ἔκφραση, εἰς τὴν ὁποία εἰδύσκε διέξοδο ἢ ἀδιέκοπτη πνευματικὴ του ἀγωνία. Ἡ θαυμαστὴ φλυαρία του εἰς τὸ ἀπῆμερον τοῦ βραδυνοῦ κafenείου, εἶχε κατὰ ἀπὸ τὴ χάρι τῆς φωτιᾶς ποὺ ἀνάβει σιγά - σιγά, μεγαλώνει, γίνεται ὀλοένα λαμπρότερη καὶ θερμότερη, γιὰ νὰ πάει στὸ τέλος τὴν ὀμορφιὰ τῆς σαλευόμενης φλόγας. Τὸ κάθε τι ἀπὸ τὴ στιγμὴ τούτη ὅ,τι ἔλεγε ὁ Μικελάντζελο, ὅ,τι διαγότανε, οἱ στίχοι ποὺ μᾶς ἀπάγγελλε μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ κεφαλοντικὴ προφορὰ του, τὰ ἀνέκδοτα του, οἱ σάτυρες του, τὰ περιγράμματα του οἱ κοινωνικῆς καὶ ἀεικέλης ἰδέες του, οἱ ἐκλήσεις του γιὰ τὴν ἐπιπέφτηση τοῦ ἀναρχισμοῦ, ἀκόμη τὰ εὐφρολογήματά του, μὲ τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦσε διαρκῶς, ὡσὰν νὰ τὸν ἐκορβίδει, στὸν νόνο τῶν ἀρρωστων γερατειῶν του, ὅλα οὐτὰ ἔπαιρναν ἕναν τόνο ζωηρότερο καὶ ὑποβλητικότερο. Ἦτο σὰ νὰ μιλοῦσε «ἐξ ὀνόματος» τῆς παλιᾶς πνευματικῆς ἀρχοντίας τῶν Ἐπιανήσων, σὰν νὰ συνέχιζε τὴν ἡχώ τοῦ στυματησμένου ἐκείνου Λόγου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐδοξάσθη ἡ Ἑπιανησιακὴ παράδοση. Καὶ μὲ τὸν ὁποῖον ἐπέθανε πρὸ δύο χρόνων εἰς τὸ Μπαυράκι του, ἀριστοκρατικῶς, περήφανος καὶ ἀμείλικτος, ὁπὼς ἔζησε ὡς στὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Γ. ΦΤΕΡΗΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἀπόκριση στὸν ποιητὴ Μ. Ἄβλιχο, στὸ Ἀηξούρι

Ρεματαριά, βρυσούλα, ποταμός,
ζωῆς νᾶμα τὸ νερὸ τοῦ τραγουδιοῦ,
πότε μᾶς Πολιτείας ὁ ταραμός,
πότε μέρωμα τᾶγριου λαγκαδιοῦ.

Ρέει, κλαίει. Τὸ πίνει ὁ φτερωτὸς διαβάτης
γιὰ νὰ ὑψωθῇ στάγνὰ καὶ στάνοιχτὰ
ἡ ἀμαρτωλὴ ψυχὴ, τὴν παρθενιά της,
μέσα του σὰ λουστῆ, ξαναποχτὰ.

Καὶ στὴ φήμη, καὶ κάτου ἀπὸ τὴ λήθη,
καὶ σὰ στῶν Ὀλυμπίων τὸ πλευρό,
πάει τὸ Τραγοῦδι ὁ κόσμος παραμῦδι
τὸ Τραγοῦδι, τὰ θάνατο νερό.

Κι ἂν τίποτε δὲν ἦρε νὰ ποίση,
κι ἀταίριαστο κυλᾷ κ' ἐρμαδικῶ,
μὲ τὸ δικό του μοναχὰ μεθῆσι
ζῆ θεριεμένο ἢ πρᾶο, βασιλικῶ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ